

नौगाड गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: २

संख्या: ८६

मिति: २०८३।०९।३१ गते

भाग —२

स्थानीय कृषि उत्पादनमा आधारित विद्यालय दिवा खाजा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८३

कार्यपालिकामा पेश मिति: २०८३।०९।३१ गते

स्वीकृत मिति: २०८३।०९।३१ गते

प्रमाणीकरण मिति: २०८३।०९।३१ गते

स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन मिति: २०८३।०९।३१ गते

प्रस्तावना: स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसार आधारभूत तहसम्मको शिक्षा सङ्घीय सरकारको मापदण्डको आधारमा व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहको रहेको र आधारभूत तहसम्मको शिक्षालाई गुणस्तरीय, निःशुल्क तथा अनिवार्य गराउन प्रत्येक विद्यालयमा प्रारम्भिक बालबिकास देखि कक्षा ५ सम्मका बालबालिकाहरूलाई दिवा खाजाको व्यवस्थापन गरिएको छ । विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमलाई सहजीकरण गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा सहजीकरण पुस्तिका २०७६ तथा स्थानीय उत्पादनमा आधारित पोषणयुक्त दिवा खाजा प्रारूप २०८१ को अधिनमा रही नौगाड गाउँपालिकाले यस कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र सुव्यवस्थित बनाउन स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ परिच्छेद, १५ को दफा १०२ को उपदफा २ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी २०८३।०९।३१ गते बसेको कार्यपालिकाको बैठकले “स्थानीय कृषि उत्पादनमा आधारित विद्यालय दिवा खाजा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८३ जारी गरेको छ ।

१) संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

क) यो कार्यविधिको नाम “स्थानीय कृषि उत्पादनमा आधारित विद्यालय दिवा खाजा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८३” रहेको छ ।

ख) यो कार्यविधि स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

ग) यो कार्यविधि विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम लागु भएका विद्यालयहरूको हकमा मात्र लागु हुनेछ ।

२) परिभाषा

क) “दिवा खाजा” भन्नाले विद्यालयमा विद्यार्थीहरूका लागि व्यवस्था गरीएको स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा कार्यक्रम सम्झनु पर्दछ ।

ख) “प्रधानाध्यापक” भन्नाले सामुदायिक विद्यालयको प्रधानाध्यापक वा प्रधानाध्यापकको जिम्मेवारी पाएको शिक्षकलाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले निजी तथा संस्थागत विद्यालयका प्रमुखलाई समेत जनाउँदछ ।

ग) “दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति” भन्नाले स्थानीय कृषि उत्पादनमा आधारित विद्यालय दिवा खाजा संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०८३ को दफा १६ र १७ बमोजिम गठन भएको उपसमितिलाई सम्झनु पर्दछ ।

घ) “मेनु” भन्नाले विद्यालयमा विद्यार्थीहरूलाई खाजा खुवाउने प्रयोजनका लागि स्थानीय कृषि उत्पादन प्रयोग गरी तोकिएको पोषण मापदण्ड पूरा गर्ने गरी गाउँपालिकाद्वारा तयार गरिएको खाजा तालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद — २

३) विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमको परिचय

बालबालिकाको ६ वर्षको उमेरसम्म हुने मस्तिष्क विकासको मुख्य चरणमा हुने वृद्धि र विकासका लागि खाना अनिवार्य तत्व हो । एउटा बालकले खानाबाट प्राप्त गर्नुपर्ने कूल पौष्टिकता मध्ये कम्तिमा ३० प्रतिशत दिवा खाजाबाट प्राप्त गर्नुपर्ने भन्ने अन्तराष्ट्रिय मान्यतालाई आत्मसात् गर्दै नेपाल सरकारले आ.व. २०७७/७८ देखि देशभरका सबै सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने प्रारम्भिक बाल विकास देखि पाँच

कक्षासम्मका सबै विद्यार्थीका लागि दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि स्थानीय तह मार्फत तोकिएको प्रक्रिया पूरा गरी 'सशर्त अनुदान को रूपमा विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि बजेट विनियोजन गरेको छ ।

४) विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमको उद्देश्य

विद्यालयमा पढ्ने बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच बृद्धि, सिकाइ निरन्तरता, गुणस्तर अभिवृद्धि, भोक न्युनिकरण र पोषण तथा स्वस्थ्य अवस्था सुधारगरी शैक्षिकस्तर सुधार गर्ने दीर्घकालीन लक्ष्यकासाथ स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा कार्यक्रमका मुख्य उद्देश्यहरु देहायबमोजिम उल्लेख गरीएकाछन ।

क) विद्यालयका बालबालिकालाई स्थानीय उत्पादनमा आधारित स्वस्थकर तथा पौष्टिक खाजाको सुनिश्चितताका लागि नीतिगत आधार तयार गर्ने ।

ख) शैक्षिक सुधारका लागि दिवा खाजाको माध्यमबाट टिकाउ दरलाई बढोत्तरी गर्ने ।

ग) विद्यालय तहमा स्थानीय उत्पादनमा आधारित पोषणयुक्त दिवा खाजाको प्रबन्धलाई व्यवस्थित गर्ने ।

घ) विद्यालय दिवा खजामा स्थानीय उत्पादनको प्रयोगलाई बढावा दिदै बालबालिकाको पोषण अवस्था र स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार गर्ने ।

ङ) स्थानीय कृषि उपजलाई बढाएर विद्यालय तथा कृषि उत्पादन बीच सम्बन्ध स्थापित गरी कृषि प्रतिफल बढाउने ।

च) दिवा खजालाई स्थानीय कृषि उत्पादनमा आधारित बनाउन खरिद प्रकृया सहज बनाई साना किसान, अगुवा कृषक, कृषक समुह र सहकारीहरुलाई विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रममा सहभागी गराई स्थानीय कृषि अर्थतन्त्रलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

छ) बालबालिकाको स्वास्थ्यका लागि पोषणयुक्त स्वस्थ खाना खाने बानी ब्यवहारका जीवनोपयोगी सिप बिकासमा सहयोग पुर्याउने ।

५) लक्षित समूह

क) प्रारम्भिक बालबिकास देखि कक्षा ५ सम्मका सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने सबै बालबालिकाहरू यस कार्यक्रमको मुख्य लक्षित समूह हुनेछन ।

ख) स्थानीय स्तरमा खाद्यान्न उत्पादन गर्ने कृषकहरू तथा स्थानीय स्तरमा गठन गरीएका कृषक समूह, तथा सहकारीहरू पनि यस कार्यक्रमको लक्षित समूह मानिनेछन ।

ग) विद्यालय दिवा खाजा आपूर्ति गर्ने अन्य आपूर्तिकर्ताहरू जस्तै: फर्म तथा क्याटरिङ्ग सुविधा पुर्याउने व्यक्तिहरू पनि यस कार्यक्रमका लक्षित समूह हुनेछ ।

परिच्छेद — ३

दिवा खाजाको पोषण मापदण्ड र मेनु सम्बन्धी व्यवस्था

६) दिवा खाजाको पोषण मापदण्ड

खाजा भोक मेटाउने मात्र नभई शरिरलाई आवश्यक पर्ने सुक्ष्म पोषण तत्व र वृहत पोषक तत्व आपूर्ति का लागि आवश्यक हुन्छ । निर्धारित मात्रामा आवश्यक पोषक तत्व उपलब्ध भएको खाजा मात्र स्वस्थकर मानिन्छ । स्वस्थकर खाजाले मात्र शारिरीक स्वास्थ्य कायम गर्न सहयोग गर्दछ । पोषणयुक्त खाजा सफा, ताजा र स्वच्छ पनि हुनु पर्दछ । खाजामा उपलब्ध हुने पोषक तत्वको मात्रा राष्ट्रिय मापदण्डले निर्धारण गरेको र मापदण्ड अनुरूपका खाजा मात्र उपलब्ध गराउने प्रचलन संसारका धेरै देशहरूमा छ । साथै निर्धारित गरीएका राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप पोषक तत्व आपूर्ति हुने गरी दिवा खाजा आवश्यक परिमाणमा उपलब्ध गराउनु पर्दछ भन्ने मान्यताको विकास भएको छ । यसका लागि आवश्यक सामग्री र पुर्वाधार समेत प्रबन्ध गरीनु पर्दछ ।

७) दिवा खाजाको पोषणस्तरको मापदण्ड

विश्व स्वास्थ्य संगठनले ४ देखि १२ वर्ष उमेर समुहका बालबालिकाहरूको उपभोग्य खाजामा उपलब्ध हुनुपर्ने वृहत पोषक तत्व (क्यालोरी, प्रोटीन, फ्याट, आदि) र शुक्ष्म पोषक तत्व (आयोडिन आइरन, जिङ्क, भिटामिन ए) को मात्रा र सो मध्ये दिवा खाजाबाट आपूर्ति हुनुपर्ने उल्लेखित पोषक तत्वको मात्रा

निर्धारण गरेको छ । नेपाल सरकार शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले तयार गरेको मापदण्डलाई आधार मानी प्रारम्भिक बालबिकास र प्राथमिक तहका बालबालिकाहरूका लागि दैनिक रूपमा चाहिने बृहत तथा सुक्ष्म पोषक तत्वको मात्रा कम्तीमा ३०% दिवा खाजाबाट प्राप्त हुने व्यवस्था गरिनेछ । यसरी दिवा खाजा आपूर्ति तथा वितरण गर्दा स्थानीयस्तरमा उपलब्ध हुने खाद्य पदार्थबाट देहायका समूहका खाद्यसामग्रीबाट दफा ८, अनुसूची २ बमोजिम तयार गरीएको मेनुको आधारमा दिवा खाजा तयार गरी विद्यार्थीहरूलाई खुवाउनु पर्नेछ ।

क) कार्बोहाइड्रेट समूह (शक्ति दिने) जस्तै:— चामल, गहुँ, मकै, कोदो, फापर, जौ, आलु, तरुल, सखरखण्ड आदि ।

ख) प्रोटीन समूह (शारीरिक विकास गर्ने) जस्तै:— भटमास, सिमी, केराउ, चना, गेडागुडी, माछा, मासु, अण्डा आदि ।

ग) मिनरल समूह (शक्ति दिने, प्रतिरक्षात्मक) जस्तै:— हरिया सागपात र अन्य हरिया तरकारीहरू ।

घ) भिटामिन मिनरल्स (शरीरका अङ्गहरूको सन्तुलित विकास र कार्य क्षमता बृद्धि गर्ने) जस्तै :— तरकारी, साग र फलफुल जस्तै स्याउ, सुन्तला, जुनार, नासपती, मेवा, केरा आदि ।

ङ) चिल्लो पदार्थ समूह, जस्तै :— घ्यू, तेल, नौनी, दूध, दही आदि । तर दुध, दही मात्र खुवाउँदा चिल्लो पदार्थको मात्रा पुग्ने गरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । आवश्यक मात्रा परिमाण अनुसूचि १ बमोजिम हुनेछ ।

८) विद्यालय दिवा खाजा मेनु

क) दफा ७ बमोजिम तोकिएको खाद्यवस्तुबाट पोषण मापदण्ड र खाद्य सामग्रीहरूको मात्राको आधारमा गाउँपालिकाअन्तर्गतका सम्पूर्ण सामामुदायिक विद्यालयको लागि प्रत्येक दिनको खाजा मेनु अनुसूची २ मा तयार गरीए अनुसार हुनेछ ।

ख) जनप्रतिनिधी, सहकारी, कृषी समूह, संघ संस्था, कृषि, पोषण, स्वास्थ्य, विद्यालय शिक्षक र वि.व्य.स.को सहभागीता र सल्लाहमा साप्ताहिक मेनु तयार गरिनेछ र आवश्यकताको आधारमा मेनु पुनरावलोकन तथा परिमार्जन गर्न सकिनेछ ।

ग) स्थानीय स्तरमा उपलब्ध खाद्य सामग्री, परिवेस र साँस्कृतिक कुरालाइ मध्यनजर गर्दै कम्तिमा ५ वटा मेनुको सेट तयार गरिनेछ । साथै थप बैकल्पिक मेनु समेत तयार गरी आवश्यकताको आधारमा कार्यान्वयन गर्न ेगरी विद्यालयहरूलाई उपलब्ध गराइनेछ ।

घ) स्थानीय स्तरमा उत्पादन वा उपलब्ध नहुने नुन, चिनी, तेल, मसला, जस्ता खाद्यवस्तुहरूको हकमा आपूर्तिकर्ताले बाहिरबाट खरिद गरी ब्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।

ङ) कुनै पनि अवस्थामा दिवा खाजाको रूपमा पुर्व प्रशोधित खाजा तथा पत्रु खाना प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

परिच्छेद — ४

दिवा खाजा तयारीका लागि पुर्वाधारको व्यवस्थापन

९) चुलो र ईन्धनको व्यवस्थापन:

विद्यालयमा दिवा खाजा तयार गर्न चाहिने आवश्यक चुलो र ईन्धनको व्यवस्थापन विद्यालय आफैले गर्नुपर्ने छ । विद्यालयहरूले संघीय सरकारले तोकेको रकम खाद्य सामग्रीहरूको लागि खर्च गरी बाँकि रहेको रकमबाट ईन्धनको व्यवस्थापन गर्न सकिनेछन । यसो गर्दा रकम अपुग भएमा स्थानीय तह, प्रदेश सरकार, अभिभावक वा अन्य दाताहरूसँग सहयोग जुटाउन सकिनेछन । यदि विद्यालयले दाउरा चुलो प्रयोग गरेको खण्डमा यस्ता चुलो “सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा सहजीकरण पुस्तिका, २०७६” मा तोकिएको अनुसारको धुँवा रहित वातावरण मैत्री चुलो मात्र प्रयोग गर्नुपर्ने छ । गाउँपालिकाले विद्यालयहरूमा यस्तो चुलो निर्माणको लागि नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकाय बैकल्पिक ऊर्जा प्रबर्धन केन्द्र वा यसले तोकेको संस्थासँग सहकार्य गरी आवश्यक सहयोग गर्न सकिनेछ ।

१०) स्वच्छता र सरसफाई

दिवा खाजा भण्डारण गर्ने स्थान तथा कोठा सफा र सुरक्षित हुनुपर्छ । सामाग्रीहरू भण्डारण गर्दा सामाग्रीको तल काठको पट्टा राखी चिसो बाट बचाउने गरी ब्यवस्थापन गरीएको हुनुपर्नेछ । विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको सुविधा उपलब्ध भएको हुनुपर्छ । यस्तो सुविधाको उपलब्धता तथा पुर्वाधार ब्यवस्थापन का लागि विद्यालयले खानेपानी तथा सरसफाइ अन्तगत काम गर्ने संघ संस्थाहरू, गाउँपालिकार अन्य सम्बन्धित सरोकारवालाहरू संग समन्वय गरी सहयोग लिन सकिनेछ । साथै

विद्यालयको वातावरण तथा खाजा पकाउने कोठा सफा हुनुपर्नेछ र यो जिम्मेवारी विद्यालयले तोकेको खाजा पकाउने व्यक्तिको हुनेछ । विद्यालयमा खाजा पकाउन आवश्यक भाडा बर्तनको व्यवस्थापन गर्न अभिभावक र विद्यालय जिम्मेवार हुनेछन साथै गाउँपालिकाले क्रमशः आफ्नो श्रोतबाट अथवा अन्य निकायसँग सहकार्य गरेर सुनिश्चित गर्नेछ ।

परिच्छेद — ५

दिवा खाजाको खरिद, तयारी र रकम निकाशा सम्बन्धी व्यवस्था

११) दिवा खाजाको लागि खाद्य सामग्री खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थापनः

१) दिवा खाजालाई चाहिने खाद्य सामग्री खरिदः स्थानिय उत्पादनमा आधारित विद्यालय दिवा खाजा कार्यान्वयन, खाद्यसामग्री तथा अन्य आपूर्ति व्यवस्थापनका लागि देहाय बमोजिमका मोडेल वा तरिकाहरु अवलम्बन गरिनेछ ।

क) विद्यालय/गाउँपालिका केन्द्रित तेस्रो पक्षद्वारा खरिद व्यवस्थापन मोडेल ९इगत(कयगचअभ०ः परिच्छेद ३ को दफा ८ संग सम्बन्धित अनुसूची २ बमोजिमको मेनुलाई आधार मानि खाद्य सामग्रीको आपूर्ति तेस्रो पक्षले गर्दछ । तेस्रो पक्ष स्थानीय सहकारी, कृषक समुह, अगुवा कृषक, आमा समूह वा अन्य इच्छुक पक्ष हुन सक्छ । तेस्रो पक्ष संग सामग्री लिने मोडेलमा जानुपुर्व आपूर्तिकर्ताले सेवा दिनसक्ने सुनिश्चित गरिनेछ । दुबै प्रक्रियाका लागि सम्झौता फाराम अनुसूची ३ बमोजिमको हुनेछ ।

२. आपूर्तिकर्ता व्यवस्थापनः

क) गाउँपालिकाले विद्यालय दिवा खाजाका लागि आवश्यक पर्ने खाद्यान्न सामग्रीहरु (अन्न, दलहन, फलफुल, तरकारी तथा सागपात र पशुजन्य उत्पादनहरु) आपूर्तिका लागि आपूर्तिकर्ता (सहकारी, कृषक समुह, किसान, फर्म आदि) छनौट गर्नेछ । विद्यालयहरुले छनौट भएका आपूर्ति कर्ताहरूसंग सम्झौता गरी सोही अनुसार खाद्य सामग्रीहरु खरिद गरी खाजा तयारी गर्नुपर्नेछ ।

ख) जोसुकै आपूर्तिकर्ता भएपनि दिवा खाजाका लागि चाहिने खाद्य सामग्रीहरु स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएको हुनुपर्छ, स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुन नसकेमा छिमेकी पालिका, छिमेकी पालिकामा उपलब्ध हुन नसकेमा जिल्ला र प्रदेश तहमा हुने स्वदेशी उत्पादनलाई प्राथमिकता दिइ व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।

तोकिएको सम्झौता अवधिमा आपूर्तिकर्ताले कम गुणस्तरको सामग्री आपूर्ति गरेमा यस्तो आपूर्तिकर्तासँग खरिद सम्झौता रद्द गर्न सकिनेछ ।

ग) दिवा खाजा व्यवस्थापनको ढाँचा जुनसुकै भए पनि यसको खरिद तथा आपूर्ति सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम प्रतिस्पर्धात्मक विधि अपनाई खाद्य सामग्री खरिद तथा व्यवस्थापन प्रक्रिया अपनाइनेछ ।

१२) खाजा तयारी तथा वितरण सम्बन्धि व्यवस्था

१) खाजा व्यवस्थापनका लागि यस गाउँपालिका अन्तरगतका विद्यालयहरूले प्रस्तुत नमुनाहरू मध्ये जुन उचित देखिन्छ सोही अनुसार खाजा तयारी र व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।

क) दिवा खाजा तयारीका लागि विद्यालयमा कार्यरत सहयोगी कर्मचारीहरू परीचालन गर्न सकिने छ ।

ख) विद्यार्थी संख्या बढि भएका विद्यालयहरूले दिवा खाजा तयारीका लागि छुट्टै भान्से कर्मचारीको व्यवस्था गर्न सकिने छ । (सो को लागि आवश्यक पर्ने बजेट विद्यालयको आन्तरिक श्रोत वा गाउँपालिकासंगको सहकार्यमा गर्न सकिनेछ ।)

ग) विद्यालय व्यवस्थापन समितिले स्वयमसेवक भान्से परिचालन गर्नुपर्ने छ । दिवा खाजा तयार गर्ने भान्से स्वयमसेवक भएपनि उनीहरूले गरेको परिश्रमलाई सम्मान गर्न केही रकम उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

घ) बालबालिकाको अभिभावकहरूको समिति गठन गरी उहाँहरूबाट खाजाको व्यवस्थापन ।

२) तयार भएको खाजा वितरण शिक्षकहरूको उपस्थिति तथा सहयोगमा पहिले साना कक्षा देखि शुरू गरी क्रमशः माथिल्लो कक्षाहरूलाई वितरण गर्नुपर्नेछ । कसैलाई कुनै पनि प्रकारको (जातिय, धार्मिक, साँस्कृतिक, लैङ्गिक र अपाङ्गताका आधारमा) भेदभाव गर्न पाइने छैन ।

१३) दिवा खाजाको सामाजिक परीक्षण र अडिट रिपोर्ट

विद्यालयले प्राप्त दिवा खाजा बापत अनुदान रकमको खर्च पश्चात सामाजिक परीक्षण (Social Audit) र मान्यता प्राप्त निकायबाट लेखापरीक्षण गराई सो को प्रतिवेदन संलग्न गर्नुपर्ने हुन्छ । प्रतिवेदन पेश गर्दा आवश्यकता अनुसार खर्चको सक्कली बिल भरपाइहरू समेत गाउँपालिकामा पेश गर्नुपर्ने हुनसक्छ । उक्त प्रक्रिया पुरा नभएको अवस्थामा गाउँपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा बाट निकास भएकै रकम बेरुजु हुन गइ सम्बन्धित विद्यालयले फिर्तागर्नुपर्ने हुनसक्छ ।

१४) विद्यालयले दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि बजेट माग गर्ने प्रक्रिया

सामुदायिक विद्यालयहरूले निम्न अनुसार गाउँपालिकासंग बजेट माग गर्नुपर्दछ

क) विद्यालयहरूले सम्बन्धित विद्यालयमा अध्ययन गर्ने प्रारम्भिक बालबिकास देखि कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरूकालागि प्रति दिन रु २० का दरले हिसाव गरी बार्षिकरूपमा १८० दिन नबढ्ने गरी हिसाव गर्नुपर्छ र त्रैमासिकरूपमा वा गाउँपालिकाले तोकेको समयसिमा अनुसार माग गर्नुपर्छ ।

ख) पहिलो त्रैमासिकमा शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) मा समावेश भइ सत्यापन भएको विद्यार्थी संख्याको आधारमा त्यस त्रैमासिकमा अनुमानित कक्षा संचालन हुने दिन समेतलाई आधार मानी बजेट माग गर्न सकिने छ । दोश्रो त्रैमासिक पश्चात स्वीकृत नम्सका आधारमा पहिलो त्रैमासिकको खर्च फर्च्यौट गरी खर्च माग गर्नुपर्ने छ ।

ग) अनुदान रकम निकासामा माग गर्दा अनुसूची ५ मा उल्लेखित अनुदान निकासामा फारम भरि विद्यालयव्यवस्थापन समिति अध्यक्ष र प्रधानध्यापक को संयुक्त दस्तखत र विद्यालयको छाप लगाइ गाउँपालिकाको शिक्षा शाखामा पेश गर्नु पर्नेछ । साथै पछिल्लो किस्ता रकम माग गर्दा पहिलो किस्ता रकमको खर्चको विवरण सहित पेश गर्नुपर्ने छ ।

१५) दिवा खाजाको लागि रकम निकासामा गर्ने प्रक्रिया:

गाउँपालिकाले दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि नगद निकाशा देहाय बमोजिम गर्नेछ ।

क) विद्यालय बाट पहिलो त्रैमासिक किस्ता रकम माग र शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) मा समावेश भइ सत्यापन भएको विद्यार्थी संख्याको आधारमा पहिलो त्रैमासिक किस्ता रकम गाउँपालिकाद्वारा सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासामा गरिनेछ ।

ख) गाउँपालिकाले दोश्रो त्रैमासिक देखि विद्यालयमा बजेट निकासामा गर्दा विद्यालयमा विद्यार्थीको भौतिक उपस्थितिमा विद्यालय संचालन भएको दिन खाजा उपलब्ध गराइएका विद्यालयको प्रधानाध्यापक र बिब्यस अध्यक्ष बाट विद्यार्थीको संख्यात्मक हाजिरी विवरण प्रमाणित गराइ गाउँपालिकामा संकलन गरी संख्या यकिन गरी दिवा खाजा कार्यक्रमलाई प्रतिकुल असर नपर्नेगरी थप अनुदान उपलब्ध गराइने छ । यसरी प्रत्येक त्रैमासिक निकासामा गर्दा उक्त समय भन्दा अगाडि निकासामा गरीएको रकम सदुपयोग भएको सुनिश्चित गरिनेछ ।

दिवा खाजा कार्यक्रम संचालनको लागि कार्यान्वयन प्रकृया तथा संस्थागत संरचना

१६) कार्यक्रम कार्यान्वयन संयन्त्र

गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी गाउँस्तरीय दिवा खाजा व्यवस्थापन उप समितिको हुनेछ । उक्त समितिमा देहायबमोजिमका सदस्यहरु रहनेछन् ।

क. उपाध्यक्ष	अध्यक्ष
ख. सामाजिक बिकास समितिको संयोजक	सदस्य
ग. अध्यक्षले तोकेको महिला वडा सदस्य मध्ये एक जना	सदस्य
घ. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य
ङ. विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष मध्येबाट गाउँपालिका अध्यक्षले तोकेको एक जना	सदस्य
च. महिला शिक्षक मध्ये समितिका अध्यक्षले मनोनित गरेको एक जना	सदस्य
छ. स्वास्थ्य र कृषि विकास हेर्ने शाखा प्रमुख	सदस्य
ज. महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीक शाखा प्रमुख	सदस्य
झ. शिक्षा, युवा तथा खेलकूद शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव

आवश्यकता अनुसार कृषक, सहकारीका प्रतिनिधी, दातृ निकायका प्रतिनिधि र अन्य शाखा आदिलाई आमन्त्रित गर्न सकिने छ ।

१७) गाउँपालिका स्तरीय विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन उप(समितिको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी

क) दिवा खाजाको लागि तोकेको राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपका स्थानीय मापदण्ड र स्तर निर्धारण तथा कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

ख) दिवा खाजा कार्यक्रमको लागि बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरी नीति निर्धारण समितिमा पेश गर्ने ।

ग) दिवा खाजा कार्यक्रमको कार्ययोजना बनाउने र कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

घ) दिवा खाजाको साप्ताहिक मेनु निर्धारण गरी कार्यान्वयनको लागि विद्यालयलाई उपलब्ध गराउने ।

ङ) दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि वार्षिक बजेट, कार्यक्रम, कार्यनीति तयार गर्ने ।

च) कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न विद्यालयलाई सहजिकरण तथा समन्वय गर्ने ।

छ) निर्धारित मापदण्ड अनुरूप खाजा उपलब्ध भएको सुनिश्चित गर्ने र कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने ।

१८) गाउँकार्यपालिकाको काम, कर्तव्य र भूमिका

क) दिवा खाजा व्यवस्थापनको लागि सङ्घीय र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकम बाहेक दिवा खाजाको व्यवस्थापनका लागि थप बजेटको व्यवस्थापन तथा बाँडफाँड गर्ने ।

ख) शिक्षा शाखाबाट प्रस्तुत भएको दिवा खाजाको कार्ययोजना, र वार्षिक बजेटलाई स्वीकृत गर्ने ।

ग) शिक्षा समितिबाट पेश भएको नीति, नियम, योजना तथा कार्यक्रमहरूको मस्यौदा माथि छलफल गरी आवश्यक परिमार्जन सहित स्विकृत गर्ने ।

घ) दिवा खाजा व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी, कार्यान्वयन गराउने ।

ङ) दिवा खाजाको विस्तार तथा गुणस्तरको लागि चाहिने स्रोतको लागि प्रदेश सरकार, अन्तरपालिका र दातृनिकायहरू सँग सहयोग र सहकार्यका लागि पहलगर्ने ।

च) निर्धारित मापदण्ड, गुणस्तर तथा परिमाण अनुसार विद्यालयमा दिवा खाजा संचालन, व्यवस्थापन, विभिन्न क्षेत्र बिचको समन्वय सहकार्य लगायत सम्पूर्ण कार्यको अनुगमन गरी समयमै पृष्टपोषण दिने ।

१९) गाउँपालिका शिक्षा समितिको काम, कर्तव्य र भूमिका

क) न्यूनतम मापदण्ड र आवश्यक पूर्वाधारहरूको व्यवस्थापनको लागि चाहिने आर्थिक तथा जिन्सी स्रोत व्यवस्थापनको लागि वडा कार्यालय, गाउँपालिका लगायत अन्य निकाय र दाताहरू सँग सहकार्य गर्ने

ख) आफ्नो मातहतको सम्पूर्ण निकाय तथा विद्यालयहरूलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।

ग) कार्यक्रम व्यवस्थापन तथा स्रोत परिचालनका लागि निजि क्षेत्र तथा स्थानीयसरकारी, गैर सरकारी सङ्घसंस्थाहरू सँग समन्वय र साझेदारी गरी कार्यक्रम व्यवस्थापनको उपयुक्त ढाँचा निर्धारण गर्ने र सो अनुसार कार्यान्वयन गर्ने ।

घ) कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने गराउने

२०) सामाजिक विकास समिति को काम, कर्तव्य र भूमिका

क) समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकाअन्तर्गतका कृषि, पशुपंक्षि, सामाजिक सुरक्षा शाखाका प्रमुखहरू लगायत अन्य सरोकारवालाहरूलाई पनि आमन्त्रण गरी बहुक्षेत्रीय प्लेटफर्म कायम गरी आवश्यक सहयोग र सहकार्यका लागि पहल गर्ने ।

ख) शिक्षा शाखाले पेश गरेको दिवा खाजाको कार्ययोजना र बजेटमाथि आवश्यक छलफल गरी अनुमोदन गर्ने र कार्यपालिकामा स्वीकृतिको लागि आवश्यक पहल तथा समन्वय गर्ने ।

ग) दिवा खाजाको सञ्चालनको लागि चाहिने थप नीति, नियम, योजना तथा कार्यक्रमहरूको मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिको लागि कार्यपालिकामा पेश गर्ने ।

२१) वडा कार्यालयको काम कर्तव्य र भूमिका

क) विद्यालयहरूलाई चाहिने आवश्यक पूर्वाधारको लागि स्रोतको पहिचान, व्यवस्थापन र परिचालन गर्ने ।

ख) तोकिएको मापदण्ड अनुसार मातहतका विद्यालयमा दिवा खाजा कार्यान्वयन भएनभएको अनुगमन गरी आवश्यक सल्लाह र सुझाव सहित सुधारका प्रयास गर्ने गराउने ।

ग) विद्यालय दिवा खाजा कार्यान्वयन तथा व्यवस्थापन कार्यविधिको कार्यान्वयन गर्ने र गराउने ।

घ) विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन वडा तह बाट वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम मार्फत सम्बोधन गरी आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन गर्ने ।

२२) गाउँपालिका अन्तर्गतका विषयगत शाखाहरूको काम, कर्तव्य र भूमिका

१) शिक्षा तथा खेलकूद शाखा

क) विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम संचालन गर्न गाउँस्तरीय विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन उपसमितिले गरेका निर्णयहरूको कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

ख) सम्बन्धित निकाय लगायत शिक्षक, वि.व्य.स.र कृषक समूहहरूको प्रतिनिधिहरूको समन्वयमा तोकिएको मापदण्ड अनुसारको सप्ताहिक मेनु निर्माण गरी गाउँस्तरीय दिवा खाजा व्यवस्थापन उपसमिति बाट स्वीकृत गराइ प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

ग) दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालनको लागि वार्षिक कार्ययोजना तथा बजेट बनाई कार्यान्वयन गर्ने र गराउने ।

घ) दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालनको लागि चाहिने मानव स्रोत तथा कर्मचारी आवश्यकता पहिचान, परिचालन र सोको व्यवस्थापनको लागि गाउँपालिकासंग पहल गर्ने ।

ङ) तोकिएको मापदण्ड तथा नियमअनुसार बालविकास केन्द्र र कक्षा १ देखि ५ सम्मका विद्यार्थीहरूको दैनिक हाजिरी विद्यालयले प्रमाणित गरी पठाएको र मागको आधारमा दैनिक प्रति विद्यार्थी रु २० का दरले हुन आउने रकम त्रैमासिक रूपमा निकाशाको लागि गाउँपालिका आर्थिक प्रशासन शाखामा सिफारिस गरी पठाउने ।

च) प्रधानाध्यापकहरूको मासिक बैठकमा दिवा खजालाई मुख्य एजेण्डाको रूपमा छलफल गर्ने गराउने ।

छ) दिवा खाजा सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा कार्यरत कर्मचारी तथा अन्य सरोकारवालाहरूको (भान्से, वि.व्य.स.र शिक्षकहरूको) क्षमता विकासका लागि पहल गर्ने ।

ज) विद्यालय, सहकारी तथा कृषक र कृषक समूह बिच सम्झौता गर्न सहजीकरण गर्ने ।

झ) दिवा खाजाको कार्यान्वयन तोकिएको मापदण्ड अनुसारको भए नभएको अनुगमन गरी आवश्यक सल्लाह सुझाव र सहजीकरण गर्ने गराउने ।

ञ) विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमका सम्बन्धमा माथिल्लो निकाय बाट प्राप्त निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

२) कृषि तथा पशुपंक्षि शाखा

क) गाउँपालिकाभित्र रहेका सहकारी, कृषक तथा पशुपालन समूह, अगुवा कृषक र कृषि उपज संकलनकर्ताहरूको विवरण अध्यावधिक गरी दस्तावेजिकरण गर्ने ।

ख) कृषक समूह गठन, पुर्नगठन, दर्ता र नबिकरण, सुचिकृत गर्ने ।

ग) तोकिएको मापदण्ड भित्र रहि विद्यालय, सहकारी, कृषक र अन्य सरोकारवालाहरू बीच सम्झौता गर्न सहजीकरण गर्ने ।

घ) कृषकहरुको क्षमता तथा सिप विकास र अनुदान सहयोगका लागि योजना तर्जुमा गरी बजेट विनियोजनका लागि वकालत गर्ने ।

३) स्वास्थ्य शाखा

क) पोषणयुक्त बिद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकास्तरमा नीति तथा योजना निर्माणमा सहकार्य गर्ने ।

ख) शाखाले बालबालिकाको स्वास्थ्य आवश्यकतालाई ध्यान दिदै पोषण र स्वास्थ्यका मापदण्ड तयार गरी गुणस्तरीय र पोषणयुक्त खाद्य पदार्थलाई बिद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रममा समावेश गर्न मदत गर्ने ।

ग) स्वास्थ्यकर्मि र बिद्यालय नर्स परिचालन गरी बिद्यालय दिवा खाजा गुणस्तरीय, प्रभावकारी कार्यान्वयन र अन्य स्वास्थ्यका कार्यक्रमहरु संग सहकार्य गर्न पहल गर्ने ।

घ) स्थानीय कृषक, बिद्यालय व्यवस्थापन समिति र अन्य सरोकारवालाहरुलाई पोषणयुक्त दिवा खाजा उत्पादन, तयारी र बितरण सम्बन्धि तालिम प्रदान गर्ने ।

२३) विद्यालयका प्रधानाध्यापकको काम, कर्तव्य र जिम्मेबारी

क) विद्यार्थीको दैनिक उपस्थिति नियमित अध्यावधिक भएको सुनिश्चित गर्ने र सोही आधारमा बिद्यालयमा दैनिक खाजा पकाउन खाद्यान्नको व्यवस्थापन गर्ने र खाजा तयार गर्न तोकिएको व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउने ।

ख) गाउँपालिका बाट खाजाको रकम निकासालाई सम्झौता र कारोबारको आधारमा सहकारी/कृषक समूह/कृषि फर्मलाई मासिक रुपमा उपलब्ध गराउने ।

ग) दिवा खाजा तयार गर्न योग्य हुने खाद्य सामग्री र अन्य सामग्रीहरुको उचित भण्डारण गर्ने ठाउँ, दिवा खाजा पकाउने ठाउँ उपलब्ध गराउनका साथै सरसफाईको उचित प्रबन्ध गर्न गराउन सहयोग पुर्याउने ।

घ) दिवा खाजाको आम्दानी खर्चको हिसाव लिई मासिक प्रगति विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट पारित गरी गाउँपालिकामा पेश गर्ने ।

ङ) दिवा खाजा सम्बन्धमा गाउँपालिका बाट प्राप्त निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

च) विद्यार्थीको भर्ना, नियमितता, सिकाई अवस्था, स्वास्थ्य र पोषण तथा सरसफाई बारे अभिभावकलाई जानकारी गराउने ।

छ) दिवाखाजा कार्यक्रमको संक्षिप्त सूचनामूलक चार्ट तयार गरी कार्यालय कक्षमा प्रदर्शन गरी राख्ने ।

ज) विद्यालयमा दिवाखाजा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने थप स्रोत साधन तथा सहयोग उपलब्ध गराउने ।

झ) नियमित अनुगमन गरी सुझाव कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

ञ) अभिभावक भेला गराई स्वच्छ शैक्षिक वातावरण सिर्जना गर्न अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ट) वार्षिक रूपमा सामाजिक परीक्षण र लेखा परिक्षण गराई सम्बन्धित निकायमा तोकिएको ढाँचामा प्रतिवेदन पठाउने ।

थ) यस निर्देशिका तथा प्रचलित कानूनले तोकेका अन्य कार्य गर्ने ।

२४) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी

गाउँपालिकाको मापदण्ड र कार्यविधिले तोके अनुसार विद्यालय व्यवस्थापन समिति नै दिवाखाजा कार्यक्रम व्यवस्थापन तथा संचालनको जिम्मेवार हुनेछ । तसर्थ यो समितिको जिम्मेवारी निम्नानुसार हुने छ ।

क) प्रत्येक वर्ष शैक्षिकसत्र प्रारम्भ हुनुपूर्व दिवा खाजा व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयनको सम्बन्धमा समीक्षा गरी प्रतिवेदन तथा वार्षिक कार्ययोजना निर्माण गर्न लगाउने ।

ख) तोकिएको मापदण्ड अनुरूपमा भान्सा भण्डारण सरसफाई खाद्य सामग्री र खाजाको व्यवस्था गर्ने ।

ग) खाजा तयारी व्यवस्थापन अनुगमन गरी देखिएका समस्या समाधानका उपाय अवलम्बन गर्ने, गराउने ।

घ) विद्यालय दिवा खाजाको अभिलेख राख्ने, राख्न लगाउने ।

ङ) स्थानीय कृषि उत्पादनबाट दिवा खाजाका लागि आवश्यक खाद्य सामग्री उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउन बहुपक्षीय समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

२५) अभिभावकको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी

क) विद्यालयमा खाजा तयारी तथा वितरणमा रेखदेख तथा सहयोग गर्ने ।

ख) विद्यालयको माग अनुसारको खाद्य सामग्रीहरू उत्पादन गर्ने, गराउने ।

ग) विद्यालयमा दिवा खाजाको लागि स्थानीय उत्पादीत गुणस्तरीय खाद्य सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने ।

घ) आफ्ना बालबालिकालाई विद्यालयले मेनु अनुसारको खाजा उपलब्ध गरे, नगरेको छलफल तथा अनुगमन गर्ने ।

ङ) विद्यालयले आयोजना गरेको भेला वा बैठकमा उपस्थित भइ तोकिएको जिम्मेवारी अनुसार सहयोग गर्ने र गराउने ।

परिच्छेद — ७

दिवा खाजाको लागि खाद्य सुरक्षा, स्वच्छता तथा गुणस्तर सम्बन्धी व्यवस्था

२६) दिवा खाजा तयारीका क्रममा अपनाइने खाद्य सुरक्षा तथा स्वच्छता

२६.१. सरसफाइ राख्ने सम्बन्धमा

क) भान्साको नियमित सरसफाइ, खाना छुदा र पकाएको खाना बालबालिकाहरूलाई बितरण गर्ने बेलामा नियमित साबुन पानीले मिचि मिचि हात धुने र विद्यार्थीहरूलाई पनि अनिवार्य धुन लगाउने ।

ख) खाना पकाउँदा र खुवाउँदा प्रयोग गरिने सामग्रीहरू सधैं सफा राख्ने ।

ग) भान्सा र खानेकुरामा किरा, मुसा र अन्य जिवहरू प्रवेश गर्न नदिने र सुरक्षित राख्ने ।

२६.२. सुरक्षित पानी र खाद्यवस्तुको मात्र प्रयोग गर्ने सम्बन्धमा

क) पानी शुद्धिकरणका विभिन्न विधिहरू प्रयोग गरी शुद्धिकरण गरेर सफा पानी पिउने ।

ख) ताजा र पौष्टिक खाद्यवस्तुहरू प्रयोग गर्ने र खानेबानी बसाल्ने । फलफुल तथा तरकारी जस्ता नपकाइ खाने खानालाई सफा र सुरक्षित पानीले धोएर मात्र प्रयोग गर्ने ।

ग) दुग्धजन्य खाद्यवस्तुहरूको प्रयोग हुने खाजाहरूमा राम्रोसंग उमालेर प्रयोग गर्ने र उपभोग्य मिति नाघेका खाद्यसामग्री वा खानेकुराहरू प्रयोग नगर्ने ।

२६.३. राम्ररी पकाउने सम्बन्धमा

क) खाद्यवस्तुहरूको तयारी गर्दा खानेकुराहरू राम्ररी पकाउने, दुध, तरकारी, झोल तथा अन्य पेय खाद्यवस्तुलाई समेत राम्रोसंग पकाएर वा उमालेर मात्र प्रयोग गर्ने ।

ख) खाना तयार भएपछि बिद्यार्थीहरूले खान सक्नेगरी चाँडो भन्दा चाँडो खुवाउने ।

ग) काचो मासु तथा पशुजन्य खाद्यवस्तुलाई अन्य खाद्यवस्तुहरूबाट अलग राख्ने, पकाएको वा नपकाएको खानेकुराहरू नमिसाएर अलग अलग राख्ने ।

२७) सफा पानीको उपलब्धता र सरसफाई क्रियाकलाप सम्बन्धमा

क) विद्यालयमा उपयुक्त खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता को लागि विद्यालयले आवश्यक व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । यस्तो सुविधाको उपलब्धता तथा पूर्वाधार व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकाले सम्बन्धित निकाय, दातृसंस्थाहरूबाट समेत सहयोग परिचालन गर्न सक्ने छ । खाजा खानु अगाडि सबै बिद्यार्थीहरूलाई नियमित हात धुने र सरसफाई गर्ने गराउने सुनिश्चितता प्र.अ. ले गर्नुपर्नेछ ।

२८) विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण सचेतना क्रियाकलाप सम्बन्धमा

क) बिद्यार्थीहरूलाई जुकाको औषधि, भिटामिन ए तथा आइरन फोलिक एसिड चक्री (किशोरीलाइ मात्र) खुवाउने लगायत अन्य पोषण तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरू गर्न वडामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूले विद्यालय र गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा संग समन्वय गरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

ख) बिद्यार्थीहरूलाई पोषण शिक्षा र सचेतना जागरणका लागि विद्यालयहरूले खाना तथा पोषण मेला, पोषणयुक्त खाद्य सामाग्री सडकलन तथा प्रदर्शनी, करेसाबारी तथा बगैँचा अवलोकन भ्रमण, पोषण खेल जस्ता क्रियाकलापहरू आयोजना गर्न सक्नेछ ।

२९) करेसाबारी व्यवस्थापन सम्बन्धमा

क) बालबालिकाहरूका लागि ताजा तरकारी आपूर्ति गर्न र प्रयोगात्म अभ्यासको माध्यमबाट बिद्यार्थीहरूलाई ब्यवसायिक शिक्षा प्रदान गर्न विद्यालयहरूमा रहेको जग्गा वा अन्य व्यक्तिको जग्गा भाडा लिएर पनि करेसाबारी व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।

ख) आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकाले करेसाबारी व्यवस्थापनका लागि विद्यालयहरूलाई विउविजन, उपकरण औजार र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

दिवा खाजा कार्यक्रममा लागत साझेदारी

- क) विद्यालय दिवा खाजा प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा स्थानीय उत्पादन केन्द्रित बनाउन गाउँपालिकाले जिल्ला शिक्षा तथा युवा खेलकूद समन्वय ईकाइ, प्रदेश सरकार र नेपाल सरकार लगायत अन्य दातृ निकाय, निजी क्षेत्रसंग समन्वय गरी अनुदान प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाउनेछ ।
- ख) गाउँपालिकाभित्र वा बाहिर रहेका सहकारी, आमा समूह, कृषक समुहहरु संग आवश्यक वित्तीय, व्यवस्थापकीय तथा लागत साझेदारी गरी आवश्यक सहयोग प्राप्त गर्नेछ ।
- ग) बजेटको उपलब्धता र श्रोतको आधारमा गाउँपालिकाले दिवा खाजालाई क्रमशः आधारभूत तहसम्म विस्तार गर्नसक्ने छ ।

परिच्छेद — ९

दिवा खाजाको अनुगमन तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी व्यवस्था

३०) दिवा खाजा कार्यक्रमको अनुगमन

- क) दिवा खाजा कार्यक्रम ब्यवस्थापनलाई मापदण्ड अनुसारको गुणस्तरीय बनाउन आवश्यक खाद्यसामग्री उत्पादन, आपूर्ति, खरिद, भण्डारण, तयारी, बालबालिकालाई खाजा खुवाउने फोहरको दिगो ब्यवस्थापन तथा समग्र कार्यक्रमको अनुगमन तथा अनुगमनको लागि आवश्यक समन्वय र संयोजन गर्ने जिम्मेवारी गाउँपालिका शिक्षा तथा खेलकूद शाखाको हुनेछ ।
- ख) शिक्षा तथा खेलकूद शाखाले बार्षिक अनुगमन योजना बनाई सोही अनुसार नियमित अनुगमन गर्नेछ र गाउँस्तरीय विद्यालय दिवा खाजा ब्यवस्थापन उपसमिति र गाउँपालिकाको मुख्य नेतृत्व तथा अन्य कर्मचारीहरुबाट समेत अनुगमन गरिनेछ ।
- ग) अनुगमन गर्दा अनुसूची ७ मा भएको अनुगमन चेकलिष्टको आधारमा गरिनेछ ।

३१) दिवा खाजा कार्यक्रमको अभिलेख

प्रत्येक विद्यालय र वि.व्य.स.ले दिवा खाजा सम्बन्धी विद्यार्थीहरुको भर्ना, सहभागिता, सिकाइ उपलब्धिको साथै खरिद योजना तथा खाद्य सामग्री खरिद बिल तथा खर्चको भरपाई लगायत अन्य प्रगति र

सफलताको विस्तृत अभिलेख राख्नेछ । त्यसैगरी गाउँपालिका शिक्षा तथा खेलकूद शाखाले पनि विद्यालयहरूले पेस गरेको प्रतिवेदनहरूलाई एकीकृत गरी गाउँपालिका स्तरीय अभिलेख तयार पार्नेछ ।

३२) दिवा खाजा कार्यक्रमको प्रतिवेदन

दिवा खाजा कार्यक्रमको प्रतिवेदन विद्यालय र शिक्षा तथा खेलकूद शाखाले देहायबमोजिम गर्नेछ ।

१) विद्यालय तहबाट पेस गर्नुपर्ने प्रतिवेदन

विद्यालय तहको प्रतिवेदन सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापकले तयार गरी विद्यालय ब्यवस्थापन समितिको सहयोगमा निम्न अनुसारको प्रतिवेदन तयार गरी गाउँपालिका शिक्षा तथा खेलकूद शाखामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

क) विद्यार्थीहरूको मासिक हाजिरी रेकर्ड तयार गरी पेश गर्ने

ख) वार्षिक खरिद योजनाको आधारमा प्रगति प्रतिवेदन

ग) त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन संगै अर्को त्रैमासिकका लागि अनुदान रकम माग फारम समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

घ) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी गाउँपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

२) गाउँपालिका शिक्षा तथा खेलकूद शाखा

शिक्षा तथा खेलकूद शाखाले तोकिएको मापदण्डका आधारमा प्रतिवेदन तयार गरी गाउँस्तरीय विद्यालय दिवा खाजा ब्यवस्थापन उपसमिति बाट स्वकृति गरी सम्बन्धित शाखा, समिति तथा निकायमा पेशगर्नुपर्ने छ ।

क) एकीकृत वार्षिक खरिद योजना

ख) एकीकृत त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन

ख) एकीकृत वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

ग) अनुगमन प्रगति प्रतिवेदन

अनुसुचि १: दैनिक आवश्यक खाजाबाट आपूर्ति हुनुपर्ने बृहत र सूक्ष्म पोषक तत्वको राष्ट्रिय मापदण्ड
अनुरूपको मात्रा

पोषक तत्व	दैनिक आवश्यक पोषक तत्वको मात्रा (४-१२ वर्ष उमेर समूह)	बलबालिकाका लागि न्युनतम दिवा खाजाबाट आपूर्ति हुनुपर्ने पोषक तत्वको मात्रा
बृहत पोषक तत्व		
क्यालोरी (किलो क्यालोरी)	१८५०	५५५
प्रोटीन (ग्राम)	२९.५	८.८५
फ्याट (ग्राम)	३०	९
सूक्ष्म पोषक तत्व		
आयोडिन (माइक्रो ग्राम)	१२०	३६
आइरन (मिलिग्राम)	१७.८	५.४
जिङ्क (मिलिग्राम)	११.२	३.३६
भिटामिन ए (माइक्रो ग्राम)	५००	१५०

अनुसूची : २ सप्ताहिक मेनु सूची परिच्छेद १७ (घ) संग सम्बन्धित

नौगाड गाउँपालिका होपरीगाड, दार्चुला

बिद्यालय दिवा खाजा सप्ताहिक मेनु

बार	अनिवार्य मेनु	बैकल्पिक मेनु	कैफियत
सोमवार	दाल भात तरकारी साग	फलफुल सलाद	
मंगलवार	आलुक्वाटी	भुटेको गेडागुडी सलाद	
बुधवार	पोषियो खिचडी	पोषिलो जाउलो	
बिहवार	मकैको हलुवा तरकारी	खीर	
शुक्रवार	पुरी तरकारी	लोकल चना अण्डा	

अनुसूची: ३ कृषि उपजहरू खरिद तथा आपूर्ति सम्बन्धी विद्यालय र कृषि सहकारी/कृषक समूह/
कृषकबीच सम्झौता पत्रको नमूना ।

नौगाड गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

मिति:

नेपाल सरकारबाट शसर्त अनुदानको रूपमा स्थानीय तह मार्फत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालय दिवाखाजा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित बनाउन नेपाल सरकारले जारी गरेको स्थानीय उत्पादनमा आधारित पोषणयुक्त विद्यालय दिवाखाजा प्रारूप २०८१ स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएको छ । स्थानीय कृषि सहकारी/कृषक समूह/ कृषकबाट उत्पादित कृषि उपजहरूको उपयोग गरी ..... जिल्लाको .....पालिकामा स्थानीय उत्पादनमा आधारित पोषणयुक्त विद्यालय दिवाखाजा कार्यक्रम नियमित रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थित गर्न विद्यालय र कृषि सहकारी/कृषक समूह/स्थानीय कृषकबीच भएको सम्झौता ।

सम्झौता नम्बर:

प्रथम पक्ष:

.....

दोस्रो पक्ष:

.....

बीच संलग्न अनुसूचीमा उल्लेख गरीए बमोजिम विद्यालय दिवाखाजा सम्बन्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहमत छौं । यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि हामी दुवै (प्रथम र दोस्रो) पक्षबीच देहाय बमोजिमका स्थानीय स्तरमा उत्पादित खाद्य सामग्रीको खरिद तथा नियमित आपूर्तिका लागि निम्न लिखित शर्तहरूमा निहित रही गर्ने गराउने भनी यो सहमति पत्रमा हस्ताक्षर गरी एकएक प्रति लियौं दियौं ।

सम्झौताका बुँदा तथा शर्तहरू

१. उपभोग्य वस्तु तथा परिमाण

१.१ दोस्रो पक्षले अनुसूची ३ मा उल्लेख भए बमोजिमको परिमाणमा उपभोग्य गुणस्तरीय खाद्य सामग्रीको आपूर्ति प्रथम पक्षलाई गर्नु पर्नेछ ।

१.२ दिवाखाजाको लागि आवश्यक खाद्य सामग्री उपलब्ध भएसम्म स्थानीय कृषकसंग खरिद गरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

२. मूल्य

२.१ खाद्य सामग्रीको प्रति इकाई मूल्य दुवै पक्षको सहमतिमा निर्धारित अनुसूचि ४ मा उल्लेख भए बमोजिम आपूर्ति गराउनु पर्नेछ ।

३. ढुवानी

३.१ उपभोग्य सामग्रीहरूको आपूर्ति अनुसूचि ४ मा उल्लेख भएको निर्धारित परिमाण तथा मूल्य विश्लेषण अनुसार सम्बन्धित विद्यालयहरूलाई आपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।

३.२ उपभोग्य सामग्रीको आपूर्ति मिति पहिलो र दोस्रो पक्षको आपसी सहमतीबाट निर्धारण गरिनेछ ।

३.३ दोस्रो पक्षले आपूर्ति गरीएका उपभोग्य खाद्य सामग्रीको अनुसूची ४ मा व्यवस्था भए बमोजिम २ प्रति आपूर्ति सुनिश्चितता पत्र पहिलो पक्षलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । आपूर्ति गरीएको खाद्य सामग्रीको प्राप्ति विवरण दस्तखत सहित बुझिलिएको रसिद/भर्पाइ प्रथम पक्षले दोस्रो पक्षलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

३.४ यदि कुनै कारणवस तोकिएको मितिमा वस्तु आपूर्ति गर्न नसकिने अथवा ढिलाई हुनसक्ने अवस्था भएमा एक हप्ता अगावै आपूर्ति तालिका र आपूर्ति गर्न नसकिने वस्तुको परिमाण समेत खुलाई दोस्रो पक्षले प्रथम पक्षलाई लिखित कारण सहित जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

४. गुणस्तरको प्रत्याभूति

४.१ विद्यालयको तर्फबाट तोकिएको आधिकारिक व्यक्तिले आपूर्ति गरीएको खाद्य सामग्रीको गुणस्तर मापन गर्न सकिनेछ ।

४.२ कुनै कारणवश आपूर्ति गरीएका खाद्य वस्तु तोकिएको गुणस्तर भन्दा कम भएको पाइएमा सोको जानकारी दोस्रो पक्षलाई समयममा गराउनु पर्नेछ । कम गुणस्तरको खाद्य सामग्री बुझ्न र भुक्तानी दिन विद्यालय बाध्य हुने छैन ।

५. भुक्तानीका सीमा तथा प्रक्रिया

५.१ प्रत्येक महिनाको मसान्तमा दोस्रो पक्षले हस्तान्तरण गरीएका खाद्य सामग्रीहरूको बील/बिजक प्रथम पक्षलाई अनुसूची १ मा उल्लेख भए बमोजिम पेश गर्नु पर्नेछ ।

५.२. प्रथम पक्षले स्थानीय तहबाट दिवाखाजा बापत निकास भएको रकम सात दिनभित्र दोस्रो पक्षलाई पेस गरेका आधिकारिक बिल बिजकका आधारमा नियमानुसार भुक्तानी दिनु पर्नेछ ।

६. मूल्य भिन्नता

६.१ कृषि उपजको मूल्यमा विशेष परिस्थिति जस्तै प्राकृतिक प्रकोप, खडेरी जस्ता अपवादका अवस्था बाहेक अन्य अवस्थामा मूल्य भिन्नता स्वीकार्य हुनेछैन ।

६.२ मूल्य भिन्नता हुनु पर्ने अवस्था आईपरेको खण्डमा स्थानीय तहसंगको समन्वयमा यस सम्झौताका दुवै पक्षहरूबीच हुने औचित्यपूर्ण आपसी सहमतिमा मात्र गर्न सकिनेछ ।

७. सहजीकरण

७.१ कुनै प्रक्रियागत सवाल समस्या समाधानको लागि परामर्श/सुझावको आवश्यकता परेमा तेस्रो पक्षीय सहजकर्ताको सहयोग निश्चित उद्देश्यको लागि लिन सकिनेछ । समस्या समाधानका लागि स्थानीय तहको शिक्षा, युवा तथा खेलकूद शाखाको आवश्यक सहयोग हुनेछ ।

७.२ स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवाखाजा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित र थप प्रभावकारी बनाउन सम्झौताका दुवै पक्ष र सरोकारवालाबीच त्रैमासिकरूपमा कार्यान्वयनको समीक्षा हुनेछ

८. अवधि:

८.१ सामान्यतया यस संझौताको अवधि .....मसान्त सम्मको हुनेछ ।

यो सम्झौता मिति .....गते ..... दिन मा देहायका दुवै पक्षबाट हस्ताक्षर गरी सम्पन्न भयो ।

प्रथम पक्षको तर्फबाट विद्यालयको छाप	नाम: पद: हस्ताक्षर: मिति: स्थान:
दोस्रो पक्षको तर्फबाट कृषि सहकारी वा कृषक समूहको छाप:	नाम: पद: हस्ताक्षर: मिति: स्थान:
साक्षी रोहवर शिक्षा युवा तथा खेलकूद शाखा	नाम: पद: हस्ताक्षर: मिति: स्थान:
साक्षी रोहवर वडा कार्यालय,	नाम: पद: हस्ताक्षर: मिति: स्थान:

अनुसूचि: ४ खाद्य परिमाण दररेट मूल्य (बिश्लेषण)

नौगाड गाउँपालिका होपरिगाड, दार्चुला

क्र.स	खाद्य सामग्री	प्रति (किलोग्राम)	आपूर्ति भएको खाद्य सामग्रीको परिमाण (के.जी)	जम्मा मूल्य	कुल जम्मा	कैफियत
अन्न समूह						
	चामल					
	मकै					
	गहु					
	गहुँको पिठो					
	मकैको पिठो					
	कोदोको पिठो					
	जौको पिठो					
गेडागुडी समूह (दलहन)						
	गहत					
	गुरास					
	भटमास					
	केराउ					
	मटर					
	सिमी					
	मास					
	मसुरो					
	चना					
	राजमा					
मौसमी तरकारी हरियो सागपात						
	आलु					
	मूला					
	गाँजर					
	प्याज					
	लसुन					
	घिरौला					
	फर्सी					
	लौका					
	बन्दा					
	काउली					
	टमाटर					
	भण्टा					

	साग (रायो, पालुङ्गो, धनिया, बेथे, तोरी, फर्सिको मुन्टा)					
पशुजन्य तथा फलफूल						
	तेल					
	घ्यू					
	दूध					
	दही					
	केरा					
	मेवा					
	आँप					
	सुन्तला					
	मौसमि					
	अम्बा					
	अण्डा					
	बोइलर कुखुराको मासु					
	खसिको मासु					

अनुसूची: ५ विद्यालय दिवाखाजाका लागि आवश्यक खाद्यान्न आपूर्ति गर्न इच्छुक कृषक समुह/कृषि सहकारीलाई सूचीकृत हुन निवेदन पेश गर्ने बारेको सूचनाको नमूना ।

नौगाड गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

मिति:

विषय: विद्यालय दिवा खाजामा खाद्यान्न आपूर्तिको लागि कृषक समुह र कृषि सहकारीहरूलाई निवेदन पेश गर्ने बारेको सूचना ।

श्री सबै कृषि सहकारीहरू तथा कृषक समुहहरू,

..... ।

प्रस्तुत विषयमा यस ..... गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा सञ्चालन भइरहेको दिवा खाजा कार्यक्रममा "सामुदायिक उत्पादनमा आधारित विद्यालय दिवाखाजा कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०८३ परिच्छेद ५ दफा १०" अनुसार स्थानीय स्तरमा उत्पादन एवम् उपलब्ध हुने खाद्य सामग्रीहरू दिवाखाजाको मेनु बमोजिम सम्बन्धित विद्यालयहरूसंग सम्झौता गरी नियमित आपूर्ति गर्ने प्रयोजनका लागि यस गाउँपालिकामा नियमानुसार दर्ता भएका इच्छुक कृषि सहकारी, बहुउद्देश्यीय सहकारी, कृषक समुह/ कृषकले निवेदन पेश गर्नको लागि सूचना प्रकाशन भएकोमा २०..... साल .....महिना ..... गतेसम्म गाउँपालिकाको शिक्षा यूवा तथा खेलकूद महाशाखा/शाखा वा प्रशासन शाखामा निवेदन पेश गर्न सम्बन्धित सम्पूर्ण सरोकारवालाको जानकारीको लागि यस गाउँपालिकाको मिति .....निर्णयानुसार यो सूचना प्रकाशन गरीएको छ ।

तपसिल :

१. सम्बन्धित कृषक समूह र कृषि सहकारीको दर्ता, पान नं., समुह / सहकारीको विधानको प्रतिलिपी तथा गत वर्ष गरेको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको प्रतिलिपी र कर चुक्ता गरेको प्रमाणको प्रतिलिपी ।

२. कृषक समुह र सहकारीको दिवा खाजामा स्थानीय निर्णयको प्रतिलिपी र सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र

३. मेनु अनुसारको खाजाको लागि स्थानीय कृषि उत्पादनहरू आपूर्ति गर्ने प्रतिवद्धता पत्र र सहकारीको जानकारी फारम ।

थप जानकारीको लागि यस गाउँपालिकाको शिक्षा यूवा तथा खेलकूद शाखा वा प्रशासन शाखामा सम्पर्क गर्न सकिनेछ ।

हस्ताक्षर:

नाम:

पद:

अनुसूची: ६ त्रैमासिक प्रगति विवरण तथा अनुदान निकास फारम
(त्रैमासिक विवरणका आधारमा तथ्याङ्क भर्नुपर्ने)

आर्थिक वर्ष: २०८....। २०८....

त्रैमासिक: पहिलो, दोश्रो, तेश्रो, चौथो

विद्यालयको नाम:

वडा नं.

अघिल्ला त्रैमासिकमा विद्यालय संचालित दिन:

खाजा उपभोग भएको जम्मा दिन:

क) अघिल्लो त्रैमासिकको विद्यार्थी विवरण

विवरण	जम्मा छात्र	जम्मा छात्रा	कुल (छात्र, छात्रा)	दलित छात्र	दलित छात्रा	जम्मा दलित (छात्र, छात्रा)
जम्मा भर्ना						
जम्मा उपस्थिति दिन						
खाजा उपभोग भएको दिनको जम्मा उपस्थिति						

ख) हालको मौज्जात र यस त्रैमासिकको निकास विवरण

विवरण	रकम (रु हजारमा)	खाद्य सामग्री (किलो ग्राम)				
		१	२	३	४	५
गत त्रैमासिकको मौज्जात						
गत त्रैमासिकको प्राप्त						
गत त्रैमासिकको खर्च						
बचत र मौज्जात						
जम्मा विद्यार्थी भर्ना						
आगामी त्रैमासिकमा खाजा उपभोग हुन दिन						
प्रति दिन प्रति विद्यार्थी लागत रकम र आवश्यक खाद्य सामग्री						
यस त्रैमासिकको आवश्यक रकम र खाद्य सामग्री						
जम्मा बचत र मौज्जात						
यस त्रैमासिकमा निकास हुनुपर्ने रकम र खाद्यान्न						

वि.व्य.स अध्यक्षको नाम:

प्रधानाध्यापकको नाम:

हस्ताक्षर:

हस्ताक्षर:

मिति:

मिति:

अनुसूची: ६ गाउँपालिकाले भर्नुपर्ने अनुगमन फारम

नौगाड गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

अनुसूची ६ :

अनुगमन फारम

विद्यालयको नाम :

भ्रमण गरेको मिति :

विद्यालयको कोर्ड न :

वडा नं.

विद्यालय सम्पर्क फोन नं :

अनुगमनकर्ताको संख्या :

अनुगमनकर्ता विवरण

क्रस	नम	संस्था वा शाखा	पद
१			
२			
३			
४			
५			

विद्यार्थी भर्ना तथा उपस्थिति विवरण :

विद्यार्थी विवरण	भर्ना विवरण			भ्रमणको दिन गणना भएको विद्यार्थी		
	छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्र	छात्रा	जम्मा
कक्षा १						
कक्षा २						
कक्षा ३						
कक्षा ४						
कक्षा ५						
जम्मा						

अघिल्लो हप्ताको हाजिरी विवरण उल्लेख भए अनुसार विद्यार्थी औषत उपस्थिति .....

प्रधानाध्यापक वा शिक्षक र कर्मचारीहरूसँग लिइने अन्नरक्रिया

१. विद्यार्थीहरूको औसत उपस्थिति

क. निरीक्षण गरीएको दिन विद्यार्थीको औसत उपस्थिति

ख. उपस्थिति कम भएमा कारण

१. खेति स्याहार्ने र लगाउने बेला भएर ।

२. अभिभावकले विद्यालय नपठाएर ।

३. घरमा काम परेकाले ।

४. बिरामी परेकाले ।

५. अन्य कारणले ।

२.२ सबै कक्षाको विद्यार्थीहरूको उपस्थितिको रेकर्ड सधैं राखिने गरीएको छ र छैन ?

नराखेको भए कारण

१. विद्यालय खाजा व्यवस्थापन समिति सक्रिय छ वा छैन यदि छैन भने किन ?

२. खाजा व्यवस्थापन समितिले के के मा सहयोग गर्छन् ?

क) ढुवानी कार्यमा सहयोग गर्दछन् ।

ख) खाजा पकाउनमा सहयोग गर्दछन् ।

ग) परि आएको काममा सहयोग गर्छन् ।

३.३ खाजा व्यवस्थापन समितिको बैठक कति समयमा बस्छ र निर्णय माइन्सूट गर्ने गरीएको भए बैठक बसेको मिति समेत टिपोट गर्ने ।

१. निर्णयको कार्यान्वयनको स्थिति :

२. खाजा तथा भाँडा वर्तनको भण्डारण कहाँ र कसरी गरिने गरीएको छ ? उल्लेख गर्नुपर्ने ।
३. प्राप्त भएका प्रचार प्रसारका सामाग्रीहरू देखिने स्थानमा राखिएको छन्/छैन ? उल्लेख गर्नुपर्ने ।
४. विद्यालयले प्राप्त गरीएका भाँडा वर्तन प्रयोजनामा ल्याएको छन्/छैन भने किन ?
५. लेजरबुकमा खाद्यान्न तथा गैर खाद्यान्नहरूको रेकर्ड राखिएको छ/छैन भने किन ?
६. रजिष्टरमा दैनिक मासिक खाद्यान्नहरूको अभिलेख राखिएको छ/छैन भने किन ?
७. भान्छा खाजा तयारी र विवरण
८. भान्छा कोठाको व्यवस्था कस्तो छ ?
९. चुल्होको अवस्था कस्तो छ ?
१०. पानी, इन्धनको व्यवस्था कसरी गरीएको छ ?
११. खाजा बनाउने भान्छेको व्यवस्था छ/छैन ? भान्छे भान्छा कोठा र भाँडाकुडाको सरसफाई छ/छैन भने किन ?
१२. भान्छे तालिम प्राप्त छ/छैन ?
१३. खाजा तोकिएको परिणाम अनुसार दिने गरेको छ/छैन भने किन ?
१४. खाजा पकाउँदा तोकिएको स्केल अनुसार नापेर पकाउने गरीएको छ/छैन भने किन ?
१५. विद्यालय सञ्चालन भएको प्रत्येक दिन खाजा पकाउने गरेको छ ?
- क) विद्यालय सञ्चालन हुने हरेक दिन ।
- ख) कहिले काही ।
- ग) छैन भने किन ?
१. खाजा खानुभन्दा अगाडि हात के ले धुने गरीएको छ ?
२. भाँडा केले सफा गर्नु हुन्छ ?
३. विद्यार्थीले खाजा केमा खाने गरेका छन् ?

४. शौचालयमा प्रयास पानी छ / छैन ?

५. छात्राहरुको लागि अलग शौचालयको व्यवस्था छ / छैन ?

६. खाजा भण्डारण खाजा तयारी र सरसफाईको अनुगमन कर्ताले दिएका सुझावहरु :

७. खाद्यान्नको स्थिति :

८. प्राप्त भएको खाद्यान्नहरु (चामल, दाल, तेल, नुन तथा सागसब्जी) को अवस्था ?

क्र.स.	विवरण	अघिल्लो महिनाको मौज्दात	यस महिनाको प्राप्त	जम्मा प्राप्त	निरिक्षण गरेको दिन सम्मको खर्च	बाँकी मौज्दात	कैफियत
१	चामल						
२	दाल						
३	तेल						
४	नुन						

९. प्राप्त भएको खाद्यान्नहरु (चामल, दाल, तेल, नुन तथा सागसब्जी) को अवस्था ?

क्र.स.	विवरण	हालको मौज्दात	कैफियत
१	बाल्टी		
२	डेक्ची		
३	डाडु पन्यू		
४	प्लेटस्थान		
५	मेजरिड कप २५० ग्राम		
६	मेजरिड कप २५० ग्राम		
७	मेजरिड कप २ के. जि		
८	कराही		
९	अन्य		

१०. दिवा खाजा कार्यक्रममा स्थानिय तहको भूमिका :

११. दिवा खाजा व्यवस्थित गर्न विद्यालय स्तरबाट गरीएको प्रयासहरु :

१२. विद्यालयमा सञ्चालित कार्यक्रम भए उल्लेख गर्ने ।

१३. विद्यालयले गुणात्मक शिक्षा दिने सन्दर्भमा भोगेका समस्या बुदागत रूपमा उल्लेख गर्ने । समाधानका लागि अपनाएका उपायहरु समेत उल्लेख गर्ने । समाधानका लागि अपनाएका उपायहरु समेत उल्लेख गर्ने ।

१४. समस्याहरु :

१५. समाधानका लागि अपनाएका उपायहरु :

प्रधानाध्यापकको नाम :

अनुगमनकर्ताको नाम :

हस्ताक्षर :

हस्ताक्षर :

मिति :

पद :

छाप :

मिति :

आज्ञाले,
पुष्कर सिंह धामी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत